



جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی



دانشگاه علوم پزشکی تهران

وضعیت مرگ و میر مادران در کشور براساس برآوردهای سازمان‌های بین‌المللی



مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران

دسیرخانه دیده‌بانی سلامت

حق معنوی این اثر متعلق به مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است که برای دیده‌بانی وضعیت سلامت، تولید و ترویج به‌کارگیری شواهد علمی مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران سلامت در سطح ملی ایجاد شده است.

تمرکز اصلی فعالیت‌های مؤسسه بر روی نتایج و پیامدهای اقدامات و مداخلات انجام شده در حوزه سلامت است.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در تلاش است با عمل به رسالت خود به‌عنوان دیده‌بان سلامت کشور با استفاده از همه‌توان دانشی داخل کشور و به‌کارگیری ظرفیت‌های بین‌المللی، ضمن پیش‌بینی روندها و رصد شاخص‌های نظام سلامت؛ با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های سلامت، مداخلات مؤثر برای اصلاحات در نظام سلامت را طراحی و توصیه کند، و در صورت اجرای آنها به ارزیابی و پایش مداخلات می‌پردازد؛ از سویی به‌عنوان مرجع و مشاور تأمین شواهد علمی تصمیم‌گیران سلامت در کشور و دیده‌بانی منطقه شناخته شده و از این طریق مجریان و متولیان حوزه سلامت را در دستیابی به جامعه سالم یاری می‌کند. در راستای این موضوع، در ادامه چشم‌انداز و مأموریت‌های کلان ارائه می‌شود.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
جمهوری اسلامی ایران



تهران، بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی، خیابان بزرگمهر شرقی، پلاک ۷۰

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت، جمهوری اسلامی ایران

nihr.tums.ac.ir



چارچوب استراتژیک برای پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران

مداخلات توصیه شده برای موفقیت در کاهش مرگومیر مادران شامل طیفی از اقدامات هستند که از یک سو شامل بهبود ارائه خدمات سلامتی توسط نظام سلامت کشورها و از سوی دیگر شامل اجرای مداخلات با هدف کاهش موانع اجتماعی و ساختاری هستند. این استراتژی‌ها بخشی از چارچوب استراتژیک پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی است که شامل اصول چهارگانه زیر می‌باشد:

اصل اول: توانمندسازی زنان، دختران و جوامع؛

اصل دوم: حمایت و پشتیبانی از رابطه مادر-کودک؛

اصل سوم: تضمین مالکیت، رهبری و چارچوب‌های حمایتی قانونی، فنی و مالی کشورها؛

اصل چهارم: تطابق خدمات براساس چارچوب‌های حقوق بشر برای اطمینان از اینکه مراقبت‌های سلامتی باکیفیت برای باروری، مادران و نوزادان و برای همه کسانی که به آن احتیاج دارند، در دسترس، قابل استفاده و قابل پذیرش باشد.

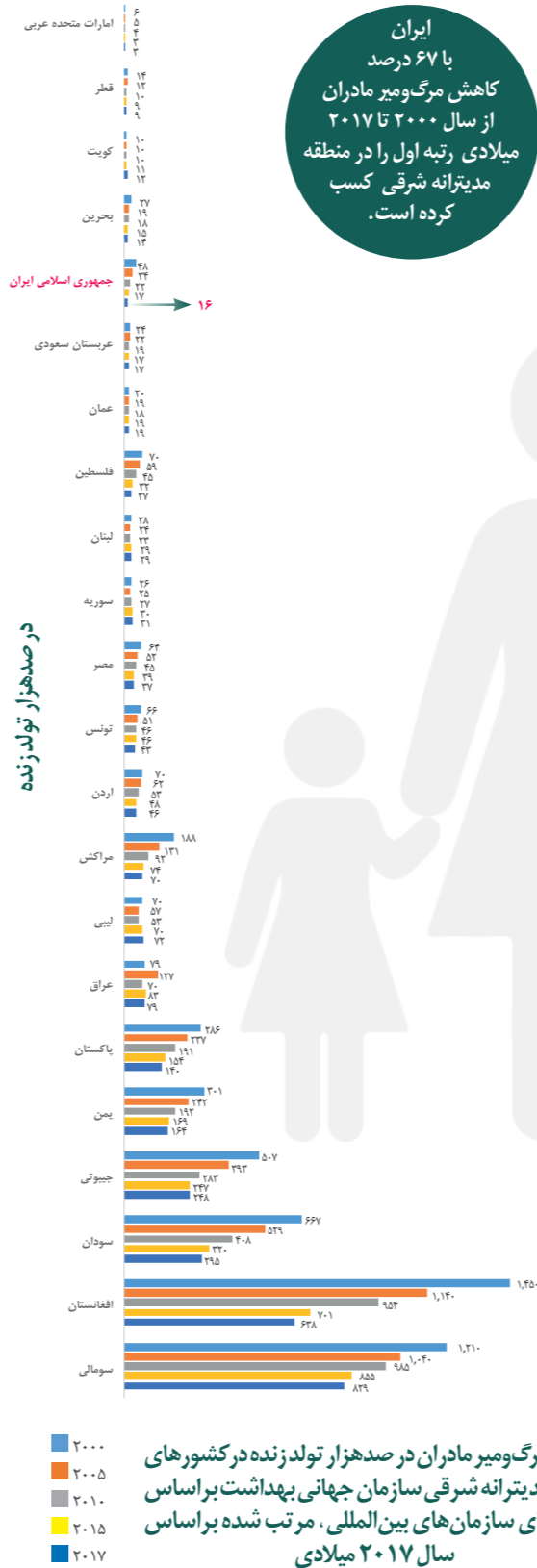
اقدامات متقابل^۱ برای پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران

- بهبود بخشیدن نظام اندازه‌گیری و کیفیت داده‌ها به منظور اطمینان از محاسبه درست مرگومیر مادران و نوزادان؛
- تخصیص منابع کافی و تأمین اعتبار مؤثر برای خدمات سلامتی.

اهداف راهبردی برای پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران

۱. رفع نابرابری‌ها در دسترسی و کیفیت مراقبت‌های سلامت باروری، مادران و نوزادان؛
۲. اطمینان از پوشش همگانی سلامت برای مراقبت‌های جامع باروری، تولید مثل، مادران و نوزادان؛
۳. تمام دلایل مرگومیر مادران، عوارض باروری و مادران و ناتوانی‌های مربوط مورد توجه قرار گیرند؛
۴. تقویت نظام سلامت کشورها برای پاسخگویی به نیازها و اولویت‌های زنان و دختران؛
۵. پاسخگویی در جهت ارتقاء عادلانه کیفیت مراقبت‌های سلامت.

1. Cross-cutting actions



نتیجه‌گیری

برآوردهای سازمان‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که کشور جمهوری اسلامی ایران در زمینه کاهش نسبت مرگومیر مادران دستاوردهای مهمی داشته است و این شاخص از ۴۸ در صد هزار تولد زنده در سال ۲۰۰۰ میلادی به ۱۶ در سال ۲۰۱۷ میلادی رسیده است و یکی از کشورهای موفق در این زمینه در جهان بوده است و توانسته است قبل از شروع اهداف توسعه پایدار که کاهش مرگ مادر به کمتر از ۷۰ در صد هزار تولد زنده است دست پیدا کند. با این حال هنوز فرصت‌های بهبود فراوانی در این زمینه وجود دارد و لازم است عادلانه بودن میزان کاهش در نسبت مرگومیر مادران نیز مورد توجه قرار گیرد.

وضعیت مرگومیر مادران در کشور براساس برآوردهای سازمان‌های بین‌المللی

پیام اصلی

- از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ میلادی، نسبت مرگومیر مادران در جهان ۳۸ درصد کاهش یافته است و از ۳۴۲ به ۲۱۱ مرگ در صد هزار تولد زنده رسیده است (سالانه ۲/۹ درصد).
- پیش‌بینی شده که برای رسیدن به هدف تعیین شده در اهداف توسعه پایدار (۷۰ مرگ مادر در صد هزار تولد زنده)، لازم است نسبت مرگومیر مادران سالانه در جهان به طور متوسط ۶/۱ درصد از سال ۲۰۱۶ تا سال ۲۰۳۰ میلادی کاهش یابد. بنابراین کاهش مرگومیر مادران در جهان از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ میلادی اگرچه قابل توجه است (۲/۹ درصد)، اما کمتر از نصف مقدار ۶/۱ درصد سالانه است.
- ایران یکی از ۱۶ کشور دنیا است که توانسته به این مقدار کاهش سالانه نسبت مرگومیر مادران (۶/۱ درصد در سال) دست یابد.
- در سال ۲۰۱۷ میلادی نسبت مرگومیر مادران در کشور ۱۶ در صد هزار تولد زنده بوده است که رتبه ۵۰ در دنیا و رتبه ۵ در بین ۲۲ کشور منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت را دارا بوده است.
- ایران توانسته نسبت مرگومیر مادران از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ میلادی را در حدود ۶۷ درصد کاهش دهد و از این نظر در بین کشورهای منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت رتبه نخست را دارد.

مرگومیر مادر: عبارت است از مرگ یک زن در زمان بارداری یا ۴۲ روز پس از ختم حاملگی صرف‌نظر از مدت و محل حاملگی به هر علتی مرتبط با بارداری، تشدید شده در بارداری، یا به علت مراقبت‌های ارائه شده طی آن، اما نه به علت حادثه و تصادف.

نسبت مرگومیر مادران: عبارت است از تعداد مرگومیر مادران در صد هزار تولد زنده که به صورت سالانه ارائه می‌شود.



اهداف جهانی کاهش مرگومیر مادران

- **هدف توسعه پایدار شماره ۳، ۱:** تا سال ۲۰۳۰ میلادی، نسبت مرگومیر مادران بالاتر از ۱۴۰ در صد هزار تولد زنده داشته باشد (دو برابر هدف توسعه پایدار)؛
- تا سال ۲۰۳۰ میلادی، هیچ کشوری نباید نسبت مرگومیر مادران بالاتر از ۱۴۰ در صد هزار تولد زنده داشته باشد (دو برابر هدف توسعه پایدار)؛
- **پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران^۱:** تا سال ۲۰۳۰ میلادی، هر کشوری باید نسبت مرگومیر مادران خود نسبت به سال ۲۰۱۰ میلادی را حداقل به میزان دو سوم کاهش دهد؛

1. Ending preventable maternal mortality (EPMM)

معرفی گزاره برگ

نوشتاری برای ارائه اطلاعات در چارچوبی است که نکات کلیدی در آن برجسته شده است.

در پاسخ به چه پرسش‌هایی تدوین شده است؟

هدف اصلی از تدوین این مستند مقایسه وضعیت مرگومیر مادران در ایران با کشورهای منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت می‌باشد.

شامل چه مواردی است؟

این مستند شامل وضعیت مرگومیر مادران براساس گزارش Trends in maternal mortality 2000 to 2017 می‌باشد.

شامل چه مواردی نیست؟

تمامی اطلاعات و ارقام این مستند براساس برآوردهای سازمان‌های بین‌المللی شامل سازمان جهانی بهداشت، صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف)، صندوق جمعیت ملل متحد، گروه بانک جهانی، و اداره جمعیت سازمان ملل متحد^۲ بوده و از اطلاعات کشوری (منتشر شده در ایران) و سایر گزارش‌ها (غیر از گزارش درج شده) استفاده نشده است.

فهرست گزاره برگ شامل چه مواردی است؟

- اهداف جهانی کاهش مرگومیر مادران؛
- چارچوب استراتژیک برای پایان دادن به مرگومیر قابل پیشگیری مادران.

1. World Health Organization (WHO)
2. United Nations Childrens Fund (UNICEF)
3. United Nations Population Fund (UNFPA)
4. World Bank Group
5. United Nations Population Division